

Uwagi ogólne **Koalicji Pozarządowych Organizacji Ekologicznych na rzecz Funduszy Unijnych** **do projektu Sektorowego Programu Operacyjnego "Środowisko"**

Koalicja POE na rzecz Funduszy Unijnych stoi na stanowisku, iż Sektorowy Program Operacyjny „Środowisko” (SPO-Ś) w proponowanym przez Ministerstwo Środowiska kształcie nie gwarantuje efektywnego wydatkowania środków wspólnotowych i krajowych, które w sposób skuteczny zapewniłoby ochronę i poprawę stanu środowiska w Polsce oraz terminowe wdrożenie prawa UE. Mimo szeregu zastrzeżeń do treści tego dokumentu uważamy, iż rząd nie powinien rezygnować z utrzymania SPO-Ś. Pozbawienie Ministra Środowiska podstawowego narzędzia do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oznacza faktycznie zdjęcie z niego obowiązku ich dotrzymania. W przypadku przeniesienia działań prośrodowiskowych do innych programów operacyjnych maleją szanse na zapewnienie finansowania takich kluczowych obszarów jak ochrona zasobów przyrodniczych. Każdy inny minister, którego zakres odpowiedzialności nie obejmuje ochrony środowiska, będzie ze zrozumiałych względów traktował tę problematykę jako drugorzędną w stosunku do tej, która prawnie należy do jego kompetencji.

We wprowadzeniu (str.4) sformułowano błędne założenie, iż SPO-Ś powinien pełnić „funkcję równoważącą lub ograniczającą negatywne dla przestrzeni przyrodniczej” realizacji innych programów operacyjnych. Zgodnie z zapisaną w Konstytucji RP zasadą zrównoważonego rozwoju kwestie związane ze środowiskiem powinny być uwzględniane we wszystkich dokumentach programowych. Zdaniem Koalicji SPO-Ś powinien zagwarantować realizację specyficznych działań mających na celu ochronę i poprawę jakości środowiska oraz służących wzmocnieniu kapitału przyrodniczego naszego kraju, które nie będą finansowane w ramach innych programów operacyjnych.

W obecnym kształcie realizacja niektórych działań proponowanych w SPO-Ś może stanowić zagrożenie dla środowiska, co stoi w sprzeczności do innych działań w ramach SPO-Ś, które mają służyć ochronie środowiska (tego typu przykłady omówiono w uwagach szczegółowych odnośnie gospodarki wodnej czy gospodarki odpadami). Te wewnętrzne sprzeczności należy bezwzględnie wyeliminować. Omawiany projekt SPO-Ś w niektórych dziedzinach zawiera „listę życzeń” określonych środowisk branżowych czy grup interesu, bez autentycznej analizy potrzeb i priorytetyzacji. Konieczne jest strategiczne podejście do proponowanych działań, które powinny służyć realizacji wyznaczonych uprzednio celów, plasować się we właściwie zdefiniowanej hierarchii i pozostawać w ściśle określonej korelacji.

Zarówno w części diagnostycznej, jak i w propozycjach działań w SPO-Ś zbyt małą wagę przywiązano do konieczności realizacji zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska wynikających z Traktatu Akcesyjnego. W tym świetle realne jest zagrożenie niewypełnienia tych zobowiązań, przez co nasz kraj naraża się na sankcje finansowe ze strony Unii Europejskiej. Prawdopodobieństwo wystąpienia takiej sytuacji jest o tyle większe, że w montażu finansowym SPO-Ś w sposób absolutnie nieracjonalny założono, że w nadchodzących latach jednostki samorządu terytorialnego w znaczny sposób zwiększą swoje nakłady na ochronę środowiska. Należy pamiętać, że w związku ze znacznym dopływem środków unijnych w latach 2007-2013 samorządy będą musiały zapewnić znaczne środki stanowiące ich wkład własny w realizację projektów z innych dziedzin niż ochrona środowiska (np. infrastruktura transportowa). Nie ma ponadto gwarancji, że działania związane z ochroną środowiska zostaną należycie uwzględnione w Regionalnych Programach

Operacyjnych (RPO), które będą stanowić podstawę wydatkowania znacznej części środków UE na lata 2007-2013. W SPO-Ś nie podjęto próby znalezienia rozwiązania tej sytuacji.

Koalicja Pozarządowych Organizacji Ekologicznych na rzecz Funduszy Unijnych przygotowała szczegółowe uwagi odnośnie trzech wybranych obszarów tematycznych wchodzących w skład SPO-Ś: ochrony przyrody, gospodarki wodnej oraz gospodarki odpadami.